

ROMÂNIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Nr. M.105

din 20.09.2014

ORDIN

**PENTRU APROBAREA INSTRUCȚIUNILOR PRIVIND
ASISTENȚA PSIHOLAGICĂ ÎN ARMATA ROMÂNIEI**

Pentru aplicarea prevederilor art. 6 lit. b) din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, cu modificările ulterioare și ale Hotărârii Guvernului nr. 788/2005 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, cu completările ulterioare,

având în vedere prevederile art. 8⁵ alin. (1) lit. g) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat, aprobată cu modificări prin Legea nr. 111/2007, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul art. 33 alin. (1) din Legea nr. 346/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale, cu modificările ulterioare,

ministrul apărării naționale emite prezentul ordin.

Art. 1. – Se aprobă Instrucțiunile privind asistența psihologică în Armata României, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. – La data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă:

a) art. 17 alin. (1) lit. c) din „S.M.G./F.O.S.–3.13, Instrucțiuni privind selecția, formarea, dezvoltarea profesională și evoluția în carieră a personalului forțelor speciale”, aprobate prin Ordinul ministrului apărării nr. M.S. 212/2007*;

---

* Ordinul ministrului apărării nr. M.S. 212/2007 nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, deoarece are ca obiect reglementări din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale.

b) art. 21 din Normele pentru ocuparea de către personalul Ministerului Apărării Naționale a posturilor permanente din structurile de reprezentare națională în străinătate, precum și a celor din structurile internaționale la care România este parte, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M. 88/2009, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 26 august 2009, cu modificările și completările ulterioare;

c) art. 21 din Criteriile și metodologia privind selecția personalului în vederea participării la misiuni și operații în afara teritoriului statului român, aprobate prin Ordinul ministrului apărării naționale nr. M. 101/2011, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 890 din 15 decembrie 2011, cu modificările și completările ulterioare;

d) art. 5 din Ordinul șefului Statului Major General nr. SMG/S-17/2006 privind îmbunătățirea activității de protecție a informațiilor clasificate în Statul Major General și structurile subordonate;*

e) Dispoziția șefului Statului Major General nr. SMG-74/2012 privind activitatea de asistență psihologică în Statul Major General și structurile subordonate;

f) Dispoziția șefului Statului Major General nr. SMG-28/2003 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind examinarea și selecționarea psihotehnică a conducătorilor de autovehicule din Ministerul Apărării Naționale.*

Art. 3. – Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Ministrul apărării naționale,

Mircea Dușa

---

* Nu a fost publicat/publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I.

INSTRUCȚIUNI PRIVIND ASISTENȚA PSIHOLOGICĂ ÎN ARMATA ROMÂNIEI**CAPITOLUL I****Dispoziții generale**

Art. 1. – (1) Asistența psihologică reprezintă ansamblul de măsuri și/sau programe specifice, concepute în mod unitar, în vederea asigurării capacității optime de funcționare a individului din punct de vedere al factorilor psihologici cu relevanță pentru starea de sănătate și boală.

(2) Asistența psihologică are ca scop asigurarea condițiilor pentru un management eficient al resursei umane, adaptarea la solicitările mediului militar, îmbunătățirea performanțelor profesionale individuale, creșterea eficienței organizaționale, creșterea calității vieții personalului și diminuarea efectelor manifestărilor psihocomportamentale relaționate cu stresul și evenimentele traumatice.

(3) Sensul unor termeni și expresii utilizate în prezentele instrucțiuni este precizat în anexa nr. 1.

Art. 2. – Activitatea de asistență psihologică se fundamentează pe următoarele principii:

a) principiul psihologiei validate științific, care presupune analiza critică, cu ajutorul metodelor științifice, a modelelor teoretice utilizate în practică, pentru a stabili dacă un serviciu psihologic este eficient, fundamentat pe un model teoretic valid și are un bun raport cost-eficiență;

b) principiul cercetător-practician, conform căruia psihologul cu drept de liberă practică trebuie să acționeze prin prisma finalității practice și să acceseze lucrări științifice de specialitate pentru rezolvarea unor probleme cu relevanță teoretică și/sau practică cu aplicabilitate extinsă;

c) principiul prevenției, conform căruia performanțele profesionale ale resursei umane presupun prevenirea instalării bolii – prevenție primară, a complicațiilor și evoluției acesteia – prevenție secundară sau a problemelor induse de complicațiile ei – prevenție terțiară;

d) principiul alianței terapeutice solide, care presupune încredere din partea beneficiarului serviciilor psihologice în competența profesională a psihologului și empatie, acceptare necondiționată și considerație autentică din partea psihologului;

e) principiul focalizării pe probleme/situații curente și specifice care produc distress în momentul respectiv, ceea ce înseamnă examinarea aici-și-acum a problemelor cu care se confruntă personalul și intervenția psihologică specializată de scurtă durată;

f) principiul orientării spre scop și al focalizării pe problemă, care reprezintă planificarea și desfășurarea activităților de asistență psihologică prin formularea de obiective specifice în termeni comportamentali și alegerea tipului de intervenție adecvat;

g) principiul prevenirii recăderilor psihocomportamentale, cu accent pe psihoeducație, prin care beneficiarii serviciilor psihologice sunt învățați să devină propriii lor terapeuți și să-și rezolve singuri problemele cu care se pot confrunța în viitor.

Art. 3. – Categoriile de personal care pot beneficia de asistență psihologică sunt următoarele:

a) personalul militar în activitate, funcționarii publici și personalul civil contractual;

b) elevii și studenții din unitățile/instituțiile de învățământ militar;

c) personalul militar veteran în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat, aprobată cu modificări prin Legea nr. 111/2007, cu modificările și completările ulterioare;

d) personalul militar în rezervă sau în retragere care se confruntă cu probleme psihologice rezultate din exercitarea profesiei militare;

e) familiile personalului militar și civil în activitate.

Art. 4. – (1) În funcție de finalitatea activităților desfășurate, asistența psihologică este profilactică sau recuperatorie.

(2) Asistența psihologică profilactică cuprinde activități și programe de prevenție primară asupra populației sănătoase, de optimizare/dezvoltare personală și de creștere a eficienței organizaționale prin identificarea vulnerabilităților psihologice/organizaționale și intervenție, la nivel individual și/sau de grup, pentru dezvoltarea mecanismelor de coping/adaptare/defensive, consolidarea moralului și a coeziunii.

(3) Asistența psihologică recuperatorie cuprinde activități și programe de prevenție secundară și terțiară, de reducere a complicațiilor reacțiilor la stres operațional, a manifestărilor psihocomportamentale

disfuncționale/dezadaptative și de prevenire a evoluției tulburărilor psihice, prin tehnici de intervenție în situații de criză, consiliere psihologică și/sau psihoterapie individuală și/sau de grup.

Art. 5. – (1) Coordonarea activității de asistență psihologică în Armata României se realizează de către Centrul de investigații sociocomportamentale.

(2) Centrul de investigații sociocomportamentale este structura specializată care evaluează, analizează, realizează predicții, optimizează comportamente, cercetează fenomene și procese sociale, în scopul promovării sănătății mentale, al controlului stresului operațional și al creșterii performanței managementului resurselor umane.

(3) Centrul de investigații sociocomportamentale organizează anual Conferința națională de științe comportamentale, cu participarea psihologilor și sociologilor din mediile militar și civil.

(4) Diagrama de relații a Centrului de investigații sociocomportamentale este prezentată în anexa nr. 2.

Art. 6 – Pentru recunoașterea valorii profesionale în raport cu cerințele funcțiilor deținute, psihologii din structurile de asistență psihologică participă la examenul pentru obținerea/menținerea titlului de specialist de clasă în specialitatea „Psihologie militară”.

CAPITOLUL II

Desfășurarea activității de asistență psihologică

Art. 7. – (1) Activitatea de asistență psihologică se desfășoară conform reglementărilor privind statutul profesiei de psiholog cu drept de liberă practică.

(2) – Exercițarea actului psihologic se face de către psihologii cu drept de liberă practică, ofițeri și personal civil, încadrați pe funcții de specialitate.

(3) Exercițarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică este condiționată de deținerea atât a atestatului de liberă practică în specialitatea psihologie aplicată în domeniul securității naționale, cât și a unui atestat de liberă practică în una dintre următoarele specialități, potrivit cerințelor posturilor în care sunt încadrați:

- a) psihologia transporturilor;
- b) psihologie clinică/consiliere psihologică/psihoterapie;
- c) psihologie educațională, consiliere școlară și educațională.

Art. 8. – Activitatea de asistență psihologică constă în evaluarea psihologică a resursei umane și intervenția psihologică specializată.

SECȚIUNEA 1

Evaluarea psihologică a resursei umane

Art. 9. – Evaluarea psihologică a resursei umane reprezintă procesul de cunoaștere a factorilor psihologici cu relevanță pentru sănătate și boală, respectiv pentru activități diverse desfășurate de personalul militar în context socioprofesional cu grad ridicat de risc și/sau în activități relaționate cu teatrele de operații.

Art. 10. Evaluarea psihologică a resursei umane se realizează individual sau în grup, în următoarele situații:

- a) la intrarea în sistemul militar;
- b) în cadrul evaluărilor psihologice periodice;
- c) în cazul participării la misiuni în teatrele de operații militare, înaintea dislocării și la întoarcerea din misiune;
- d) în scopul stabilirii situației medico-militare, pentru identificarea gradului de aptitudine pentru serviciul militar;
- e) în cadrul activităților de evaluare a moralului și/sau a climatului organizațional.

Art. 11. – Evaluarea psihologică a resursei umane pentru selecția la intrarea în sistemul militar urmărește:

- a) identificarea aptitudinilor generale necesare exercitării profesiei militare;
- b) identificarea potențialului aptitudinal special specific armelor sau serviciilor și specialităților militare ale căror activități presupun solicitări psihofizice deosebite.

Art. 12. – (1) Evaluarea psihologică a resursei umane pentru selecția la intrarea în sistemul militar se face pe baza cerințelor și criteriilor psihologice aplicabile repartiției pe arme sau servicii și specialități militare, operaționalizate în psihoprofesiograme prevăzute în metodologii și proceduri profesionale specifice.

(2) Metodologiile și procedurile profesionale specifice prevăzute la alin. (1) se elaborează de Centrul de investigații sociocomportamentale.

Art. 13. – (1) Evaluarea psihologică a resursei umane pentru selecția la intrarea în sistemul militar se desfășoară în centrele zonale de selecție și orientare, pentru toți candidații care optează să parcurgă forme de pregătire profesională organizate în:

- a) unitățile de învățământ liceal militar;
- b) unitățile de învățământ postliceal militar;
- c) instituțiile de învățământ universitar militar;
- d) școlile de aplicație, centrele/unitățile de instrucție specifice armelor sau serviciilor și specialităților militare.

(2) Evaluarea psihologică a resursei umane pentru selecția la intrarea în sistemul militar are caracter eliminatoriu și se finalizează prin acordarea avizului psihologic „ADMIS” sau „RESPINS”, după caz.

Art. 14. – (1) Evaluarea psihologică periodică se realizează în scopul stabilirii capacității/aptitudinii pentru muncă, al realizării în condiții de siguranță a transporturilor și pentru desfășurarea optimă a activităților profesionale cu cerințe specifice, potrivit legislației în domeniu.

(2) Evaluarea psihologică periodică se execută, de regulă, la intervale de trei ani pentru întreg personalul.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), evaluarea psihologică din cadrul serviciilor medicale profilactice privind supravegherea sănătății lucrătorilor se execută la solicitarea medicilor de medicină a muncii, iar evaluarea psihologică a personalului care execută serviciul interior, care își desfășoară activitatea în cadrul unităților operative sau operaționalizate și/sau fac parte din arme sau specialități care presupun aptitudini speciale stabilite conform legii, se execută anual.

(4) Evaluarea psihologică periodică se finalizează cu un raport de evaluare psihologică și acordarea avizului psihologic APT, APT CONDIȚIONAT, INAPT TEMPORAR sau INAPT, care este consemnat în fișa de evaluare psihologică individuală.

(5) Valabilitatea avizului psihologic eliberat în scopul stabilirii aptitudinii de muncă este stabilită prin metodologii și proceduri de lucru specifice, conform reglementărilor în vigoare referitoare la securitatea și sănătatea în muncă a personalului.

(6) În perioada de valabilitate a avizului APT CONDIȚIONAT, INAPT TEMPORAR și INAPT, persoana în cauză își desfășoară activitatea sub directa supraveghere a comandantului/șefului nemijlocit, în condiții de siguranță, cu respectarea recomandărilor, până la data reevaluării menționată în aviz și, după caz, parcurge un program de intervenție psihologică specializată.

Art. 15. – Elaborarea și/sau actualizarea metodologiilor și a procedurilor de lucru cu privire la activitățile de evaluare psihologică periodică specifice psihologiei muncii și a

transporturilor, inclusiv stabilirea criteriilor de încadrare a activităților în condiții cu grad ridicat de risc se realizează de Centrul de investigații sociocomportamentale.

Art. 16. – Evaluarea psihologică a candidaților/personalului pentru armele sau serviciile și specialitățile militare care presupun aptitudini speciale se desfășoară complementar, astfel:

- a) în Institutul Național de Medicină Aeronautică și Spațială;
- b) în Centrul de Medicină Navală;
- c) în laboratoarele psihotehnice.

Art. 17. – Evaluarea psihologică a personalului participant la misiuni în teatrele de operații militare constă în activitatea de evaluare de tip screening și activitatea de psihodiagnostic și evaluare clinică.

Art. 18. – (1) Activitatea de evaluare de tip screening urmărește identificarea personalului militar care prezintă vulnerabilitate pentru dezvoltarea unor tulburări relaționate cu stresul și evenimentele traumatice și/sau descoperirea timpurie a cazurilor care prezintă simptome ale acestor tulburări.

(2) Activitatea de evaluare de tip screening se execută cu întreg personalul militar, cu 120 de zile înaintea dislocării în teatrul de operații și după 60 de zile de la întoarcerea din misiune și se finalizează cu un raport de evaluare clinică prin care se fac recomandări pentru intervenție psihologică specializată, după caz.

Art. 19. – (1) Activitatea de psihodiagnostic și evaluare clinică urmărește stabilirea naturii, a intensității și a mecanismelor de manifestare a problemelor psihocomportamentale ale personalului militar în activitate sau ale personalului militar în rezervă sau în retragere diagnosticat cu tulburări relaționate cu stresul și evenimentele traumatice din teatrele de operații.

(2) Activitatea de psihodiagnostic și evaluare clinică a personalului care prezintă manifestări psihocomportamentale/simptome ale tulburărilor relaționate cu stresul și evenimentele traumatice se execută la 6 luni, la 1 an și într-un interval cuprins între 18 și 30 de luni de la întoarcerea din misiune sau oricând la solicitarea comandanților.

(3) Activitatea de psihodiagnostic și evaluare clinică se finalizează cu un raport de psihodiagnostic și evaluare clinică în care sunt detaliate aspecte ce țin de problemele clinice cu care se confruntă personalul, cum au apărut acestea și ce se poate face pentru ameliorarea lor.

Art. 20. – (1) Evaluarea psihologică realizată în scopul stabilirii situației medico-militare urmărește identificarea gradului de aptitudine pentru serviciul militar.

(2) Evaluarea psihologică prevăzută la alin. (1) constă în evaluarea psihologică a stării de sănătate psihică pentru desfășurarea serviciului militar, investigarea și psihodiagnosticul tulburărilor

psihice, a gradului de discernământ și a altor condiții de patologie care implică în etiopatogeneza mecanisme psihologice, în limitele competenței psihologului.

Art. 21. – Metodologiile și procedurile de lucru care reglementează activitățile de evaluare de tip screening, psihodiagnostic și evaluare clinică, precum și evaluarea psihologică realizată în scopul stabilirii situației medico-militare sunt elaborate și/sau actualizate de Centrul de investigații sociocomportamentale.

Art. 22. – (1) Activitatea de evaluare a moralului și/sau a climatului organizațional, în unități de nivel cel mult batalion/similar, se execută de către personalul din cadrul birourilor/compartimentelor de asistență psihologică sau de către psihologii de unitate, după caz, în scopul cunoașterii opiniilor, atitudinilor, valorilor instituționale, a comportamentelor organizaționale, a determinantilor și consecințelor moralului militarilor.

(2) Activitățile prevăzute la alin. (1) se execută conform metodologiilor și procedurilor de evaluare elaborate de Centrul de investigații sociocomportamentale, în scopul fundamentării măsurilor privind consolidarea moralului ca factor principal de reziliență la stres operațional și pentru îndeplinirea obiectivelor unităților care participă la misiuni în teatrele de operații.

SECȚIUNEA a 2-a

Intervenția psihologică specializată

Art. 23. – (1) Intervenția psihologică specializată reprezintă procesul de aplicare a metodelor și tehnicilor de conceptualizare a disfuncțiilor psihocomportamentale/organizaționale, de stabilire a obiectivelor, a avantajelor/dezavantajelor/costurilor intervenției și de acțiune la nivel cognitiv, afectiv, comportamental și/sau organizațional.

(2) Intervenția psihologică specializată se execută la nivel individual sau de grup și urmărește:

- a) promovarea sănătății mentale și dezvoltarea/optimizarea personală;
- b) controlul stresului operațional și creșterea eficienței acțiunilor unităților luptătoare;
- c) ameliorarea problemelor psihocomportamentale de intensitate subclinică;
- d) tratamentul tulburărilor psihice relaționate cu stresul și evenimentele traumatice sau al celor care implică mecanisme etiopatogenetice psihologice;
- e) dezvoltarea organizațională.

(3) Intervenția psihologică specializată se realizează în următoarele situații:

- a) în perioadele de pregătire pentru misiuni, conform Planului de pregătire pentru misiune;

b) la solicitarea comandanților și/sau la recomandarea medicului de unitate/medicului de familie/medicului specialist, a psihologilor din cadrul birourilor/compartimentelor de asistență psihologică sau a psihologilor de unitate, după caz;

c) la solicitarea personalului militar și civil în activitate;

d) la nevoie, pentru familiile personalului militar și civil, cu aprobarea șefului Direcției management resurse umane.

Art. 24. – (1) Intervenția psihologică specializată se execută în conformitate cu principiul prevenției, ca premisă pentru dezvoltarea organizațională, managementul performant al resursei umane și creșterea calității vieții personalului.

(2) Intervenția psihologică specializată se realizează prin următoarele tipuri de activități desfășurate la nivel individual și/sau de grup:

a) pregătire psihologică a personalului, control al stresului operațional și management optim al incidentelor critice/evenimentelor traumatice, inclusiv activități de învățare a tehnicilor de prim ajutor psihologic/prim ajutor în caz de stres traumatic/defusing;

b) educație pentru sănătate, promovarea sănătății și a unui stil de viață sănătos;

c) coaching pentru optimizare/dezvoltare personală și autocunoaștere;

d) rezolvare de probleme, managementul conflictului și negociere, tehnici de relaxare și sugestive;

e) consiliere și terapie suportivă;

f) terapii de scurtă durată focalizate pe problemă, recuperare și reeducare;

g) consiliere psihologică și psihoterapie a problemelor de intensitate subclinică;

h) tratament psihologic al problemelor psihocomportamentale care țin de patologia tulburărilor relaționate cu stresul și evenimentele traumatice.

(3) Intervenția psihologică realizată la nivel de grup presupune, pe lângă activitățile prevăzute la alin. (2), măsuri și activități de consolidare a moralului și intervenție pentru ameliorare și dezvoltare organizațională.

Art. 25. – Intervenția psihologică pentru pregătirea psihologică a personalului și controlul stresului operațional se reglementează prin metodologii și proceduri profesionale elaborate și/sau actualizate de Centrul de investigații sociocomportamentale.

Art. 26. – Activitatea de consiliere psihologică și psihoterapie desfășurată cu personalul militar în activitate se reglementează prin metodologii și proceduri de lucru elaborate/actualizate de către biroul evaluare clinică, consiliere psihologică și psihoterapie din cadrul Centrului de investigații sociocomportamentale.

Art. 27. – Asistența psihologică a personalului militar în rezervă sau în retragere și a familiilor personalului militar în activitate se reglementează prin metodologii și proceduri de lucru elaborate/actualizate de Centrul de investigații sociocomportamentale.

SECȚIUNEA a 3-a

Structuri de asistență psihologică și atribuții funcționale

Art. 28. – Structurile specializate abilitate să desfășoare activități de asistență psihologică sunt:

- a) Centrul de investigații sociocomportamentale din subordinea nemijlocită a Direcției management resurse umane;
- b) laboratoarele psihotehnice din subordinea Centrului de investigații sociocomportamentale;
- c) birourile testări ale centrelor zonale de selecție și orientare;
- d) birourile/compartimentele de asistență psihologică și psihologii de unitate din cadrul structurilor de forțe ale armatei.

Art. 29. – (1) Centrul de investigații sociocomportamentale este structura cu atribuții de conducere, îndrumare și control profesional al structurilor de asistență psihologică din armată.

(2) Centrul de investigații sociocomportamentale stabilește în mod unitar atribuțiile funcționale ale psihologilor militari, elaborează proiecte de dispoziții/instrucțiuni/metodologii/proceduri operaționale/manuale pe linie de specialitate și le înaintează spre aprobare șefului Direcției management resurse umane.

(3) Centrul de investigații sociocomportamentale susține interesele profesionale ale psihologilor din Ministerul Apărării Naționale în relația cu Colegiul Psihologilor din România.

(4) Centrul de investigații sociocomportamentale execută următoarele activități:

a) analizează și evaluează factorii de risc specifici misiunilor în teatrele de operații și comportamentele disfuncționale care pot apărea în cadrul acestora și planifică, organizează, coordonează și monitorizează sau execută, după caz, activități de pregătire psihologică a personalului, de management al incidentelor critice, precum și activități de profilaxie și control al stresului operațional;

b) planifică, organizează, coordonează și monitorizează sau execută, după caz, activități de evaluare de tip screening, psihodiagnostic și evaluare clinică, în scopul identificării personalului care prezintă vulnerabilitate pentru dezvoltarea tulburărilor relaționate cu stresul și evenimentele

traumatice din teatrele de operații militare și în scopul descoperirii timpurii a cazurilor care prezintă simptome ale acestor tulburări;

c) planifică, organizează, coordonează și monitorizează sau execută, după caz, activități de consiliere și psihoterapie a personalului militar în activitate sau a personalului militar în rezervă sau în retragere care se confruntă cu probleme relaționate cu stresul și evenimentele traumatice din teatrele de operații militare;

d) planifică, organizează și coordonează sau execută activitățile de evaluare psihologică, în scopul repartiției personalului pe arme, servicii și specialități militare după criteriile psihologice – psihoprofesiograme – și al avizării psihologice pentru angajare/menținere în funcție, protecția muncii și siguranța transporturilor;

e) elaborează politici și reglementări privind desfășurarea activităților din domeniile psihologiei militare în Ministerul Apărării Naționale;

f) planifică, organizează și desfășoară activități de cercetare aplicativă pentru experimentarea și validarea concepțiilor, procedurilor și manualelor din domeniul psihologic și elaborează metodologii și instrumente de evaluare în vederea desfășurării într-un cadru normativ unitar a activităților de psihologie din Ministerul Apărării Naționale;

g) organizează și desfășoară periodic convocări metodologice cu psihologii din teritoriu, în scopul analizării dificultăților apărute în activitate, diseminării informațiilor, a experiențelor și a bunelor practici, precum și în scopul clarificării unor aspecte concrete ale exercitării profesiei de psiholog și ale aplicării unitare a cadrului normativ din domeniu;

h) planifică, organizează și desfășoară activitatea de asistență psihologică, de evaluare și de intervenție psihologică specializată pentru personalul din cadrul structurilor centrale ale Ministerului Apărării Naționale și al celor subordonate nemijlocit acestora, precum și din cadrul structurilor subordonate nemijlocit ministrului apărării naționale.

Art. 30. – Laboratoarele psihotehnice execută evaluarea psihologică a personalului din Ministerul Apărării Naționale care desfășoară activități specifice siguranței transporturilor militare și a personalului care desfășoară activități ce presupun un grad ridicat de risc, la solicitarea medicului de medicină a muncii, pentru asigurarea condițiilor privind securitatea și sănătatea în muncă.

Art. 31. – Birourile/compartimentele de asistență psihologică și psihologii de unitate din cadrul structurii de forțe ale armatei execută următoarele activități:

a) evaluare psihologică periodică a resursei umane, specifică psihologiei muncii și a transporturilor, din unitățile aflate în zona de responsabilitate;

- b) evaluare psihologică a personalului participant la misiuni în teatrele de operații militare și a personalului militar în rezervă sau în retragere din zona de responsabilitate;
- c) intervenție psihologică în vederea pregătirii psihologice a personalului militar participant la misiuni în teatrele de operații și a controlului stresului operațional;
- d) consiliere psihologică și psihoterapie cu personalul militar în activitate, pentru ameliorarea simptomatologiei și/sau a complicațiilor tulburărilor relaționate cu stresul și evenimentele traumatice din teatrele de operații;
- e) evaluare a moralului și a climatului organizațional în unitățile din responsabilitatea brigăzii/similar și propunerea măsurilor de dezvoltare organizațională și consolidare a moralului;
- f) asistență psihologică a personalului militar în rezervă sau în retragere și a familiilor personalului militar în activitate din zona de responsabilitate a brigăzii/similar.

SECȚIUNEA a 4-a

Sistemul de evidență profesională a activității de asistență psihologică

Art. 32. – (1) Sistemul de evidență a documentelor profesionale rezultate din activitatea de asistență psihologică cuprinde totalitatea procedurilor, metodelor și regulilor privind înregistrarea, păstrarea, prelucrarea și circulația datelor și informațiilor specifice.

(2) Sistemul de evidență profesională constă în evidența nominală și evidența statistică a datelor și informațiilor utilizate în activitatea de asistență psihologică desfășurată de fiecare structură de asistență psihologică.

(3) Evidența nominală și evidența statistică prevăzute la alin. (2) se realizează pe suport de hârtie și/sau în format electronic și se transmit la ordin Centrului de investigații sociocomportamentale.

(4) Datele și informațiile, indiferent de mediul de stocare, tipărit sau electronic, trebuie să fie exacte, complete și relevante, în conformitate cu metodologiile de lucru și prevederile legale în vigoare.

Art. 33. – (1) Documentele privind evidența activității de asistență psihologică sunt:

- a) planul anual cu principalele activități ale structurii de asistență psihologică;
- b) fișa de evaluare psihologică individuală;
- c) profilul psihologic individual;
- d) avizul psihologic individual;
- e) raportul de evaluare psihologică individuală;
- f) raportul de screening psihologic clinic;

- g) raportul de psihodiagnostic și evaluare clinică;
- h) fișele de conceptualizare a problemelor psihocomportamentale;
- i) raportul de intervenție psihologică;
- j) registrul de evidență a actelor profesionale;
- k) fișele de lecții învățate pe timpul misiunilor;
- l) registrul de evidență a personalului evaluat și a tipului de aviz acordat;
- m) baza de date cu personalul care se confruntă cu probleme psihocomportamentale/
tulburări relaționate cu stresul și evenimentele traumatice din teatrele de operații militare.

(2) Structura documentelor de evidență este prevăzută în metodologiile profesionale specifice.

(3) Informațiile conținute în documentele menționate la alin. (1) sunt furnizate de către psiholog, cu respectarea prevederilor Codului deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, următoarelor persoane:

- a) beneficiarului serviciilor psihologice;
- b) comandantului/șefului structurii în care este încadrat beneficiarul serviciilor psihologice, în situațiile în care se impune acest lucru, cu obligativitatea respectării confidențialității datelor și informațiilor primite de către acesta;
- c) psihologilor cu atribuții de conducere, coordonare, îndrumare și control profesional.

Art. 34. – Imprimarele tipizate pentru activitatea de asistență psihologică se asigură de către structurile militare care au în subordine structuri de asistență psihologică.

Art. 35. – În scopul asigurării secretului profesional, datele și informațiile cu caracter profesional aflate asupra psihologului ori la locul unde acesta își exercită profesia sunt inviolabile, potrivit legii.

Art. 36. – Responsabilitatea pentru păstrarea probelor psihologice, a rezultatelor acestora, a însemnărilor și a înregistrărilor cu caracter profesional revine psihologilor și șefilor structurilor de asistență psihologică în care aceștia sunt încadrați.

Art. 37. – (1) Metodologiile profesionale specifice, probele/instrumentele psihologice aplicate, rezultatele acestora, documentele, însemnările și înregistrările se păstrează în condiții de siguranță o perioadă de cel puțin 10 ani de la încheierea relațiilor profesionale, dacă prin alte prevederi legale nu este prevăzut alt termen.

(2) La expirarea termenului prevăzut la alin. (1), documentele prevăzute la același alineat se distrug în totalitate, potrivit prevederilor legale.

SECȚIUNEA a 5-a

Prevederi de statut al psihologului din domeniul militar

Art. 38. – (1) Psihologii din domeniul militar exercită actul profesional în unitățile militare în care sunt încadrați, subordonându-se nemijlocit comandanților/șefilor acestora, potrivit statutului de organizare.

(2) În exercitarea actului profesional, psihologii au autonomie funcțională, neputând fi supuși influențelor rezultate din subordonarea ierarhică, de natură să conducă la încălcarea normelor legale, deontologice și de bună practică în vigoare.

(3) În exercitarea actului profesional, psihologii trebuie să apere cu fermitate, onestitate și principialitate, în limitele prevăzute de lege, drepturile și interesele legitime ale Ministerului Apărării Naționale, conform prevederilor actelor normative.

(4) În exercitarea actului profesional, psihologul beneficiază de sprijinul nemijlocit al comandanților/șefilor ierarhici și cooperează cu structurile de personal și cele medicale, pentru obținerea informațiilor relevante necesare formulării deciziilor psihologice.

Art. 39. – (1) Activitatea psihologului din domeniul militar se desfășoară în cabinetul psihologic, sala de examinare colectivă și/sau în câmpul de instrucție/teatrul de operații militare, în funcție de specificul activităților/misiunilor.

(2) Condițiile de desfășurare a asistenței psihologice trebuie să asigure:

- a) dreptul la intimitate al beneficiarului serviciilor psihologice;
- b) calitatea și autenticitatea manifestărilor psihocomportamentale ale persoanei;
- c) integralitatea și confidențialitatea datelor și informațiilor cu caracter profesional.

(3) Cabinetul psihologic trebuie să beneficieze de o asigurare tehnico-materială corespunzătoare care să permită desfășurarea activității de asistență psihologică la standardele de calitate cerute de exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică.

(4) Asigurarea tehnico-materială minimală a cabinetului psihologic este prevăzută în anexa nr. 3.

Art. 40. – (1) Încadrarea și promovarea în funcții a ofițerilor psihologi se face atât în baza prevederilor Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare, cât și ale legislației privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică.

(2) Încadrarea funcțiilor de psiholog prevăzute în statele de organizare pentru misiuni în teatrele de operații militare se realizează potrivit etapelor de selecție specifice, cu avizul șefului Direcției management resurse umane.

Art. 41. – (1) Psihologii din domeniul militar pot participa la manifestări cu caracter științific și/sau la programe de pregătire/cercetare științifică, în scopul formării profesionale continue și a optimizării activității de asistență psihologică.

(2) Formarea profesională continuă a psihologilor din domeniul militar se realizează prin cursuri de formare, convocări de specialitate și manifestări științifice acreditate de Colegiul Psihologilor din România.

CAPITOLUL III

Dispoziții finale

Art. 42. – Comandanții/șefii de la toate eșaloanele dispun măsuri și asigură condiții pentru organizarea și desfășurarea activității de asistență psihologică.

Art. 43. – Datele rezultate din activitatea de asistență psihologică pot fi utilizate de către structurile de specialitate, pentru activități de cercetare științifică, cu respectarea reglementărilor în vigoare.

Art. 44. – Comandanții/șefii unităților militare solicită servicii de asistență psihologică următoarelor structuri:

a) birourilor/compartimentelor de asistență psihologică și laboratoarelor psihotehnice, pentru unitățile din zona de responsabilitate a acestora;

b) Centrului de investigații sociocomportamentale, pentru structuri centrale și pentru cele subordonate nemijlocit acestora, precum și pentru structuri subordonate nemijlocit ministrului apărării naționale.

Art. 45. – Comandanții/șefii unităților militare pot solicita structurilor prevăzute la art. 44 următoarele servicii:

a) evaluarea psihologică periodică;

b) intervenție psihologică specializată pentru personalul militar din subordine care la evaluarea psihologică periodică a obținut avizul APT CONDIȚIONAT sau INAPT TEMPORAR;

c) evaluarea și pregătirea psihologică a personalului militar în activitate participant la misiuni în teatrele de operații militare, conform prevederilor prezentelor instrucțiuni;

d) psihodiagnostic și evaluare clinică a personalului care prezintă manifestări psihocomportamentale/simptome ale tulburărilor relaționate cu stresul și evenimentele traumatice sau de altă natură;

e) consiliere psihologică și psihoterapie pentru personalul militar precizat la lit. b) și c);

f) evaluarea și consolidarea moralului militarilor în situația diverselor tipuri de misiuni;

g) evaluarea climatului organizațional, în situația apariției unei probleme de management organizațional sau pentru dezvoltarea organizațională.

Art. 46. – Anexele nr. 1-3 fac parte integrantă din prezentele instrucțiuni.

Art. 47. – Prezentele instrucțiuni nu se aplică Direcției generale de informații a apărării.

GLOSAR

Aptitudini generale – însușiri psihice individuale, senzoriale, psihomotorii și intelectuale, de care depinde succesul într-un număr mare de activități.

Aptitudini speciale – însușiri psihice individuale cerute de domenii specifice de activitate, cum ar fi însușirile tehnice, psihomotorii, de organizare și conducere etc.

Apt condiționat – aviz psihologic rezultat în urma evaluării psihologice periodice, care limitează temporar militarii la executarea unor activități cu nivel scăzut de solicitare psihică.

Coaching – intervenție psihologică în scopul optimizării, autocunoașterii și dezvoltării personale, cunoscută și sub denumirea de consiliere psihologică în afara domeniului clinic.

Consiliere psihologică – intervenție psihologică în scopul optimizării, autocunoașterii și dezvoltării personale și/sau în scopul remisiunii problemelor emoționale, cognitive și de comportament.

Criză psihologică – situație în care mecanismele psihologice ale persoanei, necesare pentru a face față unui incident critic, au eșuat, iar individul se confruntă cu un nivel semnificativ de distres, deteriorare psihică și incapacitate de a funcționa.

Defusing – intervenție suportivă, la nivel de grup mic, în vederea reducerii distresului inițial, desfășurată la câteva ore de la un eveniment traumatic, centrată pe explorarea și normalizarea reacțiilor legate de acesta și oferirea informațiilor pentru adoptarea unor comportamente funcționale.

Distres – consecințe nesănătoase, negative și distructive ale evenimentelor intense și prelungite care depășesc resursele fiziologice și psihologice ale unei persoane și conduc la scăderea performanțelor, insatisfacție și/sau diferite tipuri de tulburări.

Empatie – capacitate a unui individ de a se identifica cu alții și de a-i înțelege, în special la nivel emoțional.

Evaluare clinică de tip screening – evaluare a factorilor psihologici la personalul sănătos, în scopul identificării vulnerabilității pentru dezvoltarea unor tulburări psihocomportamentale și/sau pentru descoperirea timpurie a cazurilor care prezintă simptome ale acestor tulburări.

Evaluare psihologică – proces de cunoaștere a factorilor psihologici cu relevanță pentru diverse activități.

Factori psihologici cu relevanță pentru sănătate și boală – variabile de natură psihologică, cu influență asupra stării de sănătate și boală, referitoare la aspecte ale vieții afective, comportamente, credințe și atitudini, modalități de adaptare, motivație.

Incident critic – eveniment neașteptat, cu semnificație negativă pentru persoană, care a survenit în timpul unei acțiuni și care poate conduce la criză psihologică.

Inapt temporar – aviz psihologic rezultat în urma evaluării psihologice periodice, care restricționează temporar activitatea militarilor cu atribuții specifice care nu permit derularea altor activități.

Management al incidentelor critice – abordare comprehensivă, etapizată, integrată de-a lungul unui continuum de nevoi, de la educație și pregătire preincident până la intervenție specializată postincident, în situații de criză psihologică.

Manifestări psihocomportamentale – exteriorizare a trăirilor de la nivel afectiv (emoții, sentimente), cognitiv (gânduri, credințe) și comportamental.

Manifestări psihocomportamentale disfuncționale/dezadaptative – manifestări psihocomportamentale nesănătoase, neadecvate, iraționale; în literatura de specialitate sunt preferați înșă termenii „disfuncțional”, în relație cu variabilele afective și cognitive, și „dezadaptativ” în relație cu comportamentul.

Mecanisme de coping – totalitatea mecanismelor psihologice prin care oamenii modulează trăirile afective (reduc sau cresc distresul), cu referire la mecanisme de apărare/defensive și mecanisme de adaptare.

Mecanisme de adaptare – mecanisme psihologice care modulează trăirile afective (reduc sau cresc distresul), angajate voluntar și conștient.

Mecanisme de apărare/defensive – mecanisme psihologice care modulează trăirile afective (reduc sau cresc distresul), angajate în mod automat și inconștient.

Mecanisme etiopatogenetice psihologice – mecanisme care explică rolul factorilor de natură psihologică în cauzalitatea instalării și evoluției simptomatologiei psihice și somatice a bolilor.

Prim-ajutor psihologic – intervenție suportivă centrată pe nevoile de bază, în scopul reducerii efectelor distresului inițial cauzat de un eveniment traumatic, promovării comportamentelor funcționale și inducerii sentimentului că persoanei i se acordă grija și respectul cuvenit.

Prim ajutor în caz de stres traumatic – variantă a intervenției de prim ajutor psihologic în organizația militară, adaptată la situații de stres traumatic operațional, care vizează, pe lângă obiectivele acestuia, creșterea încrederii și a competenței individuale și de grup.

Probleme de intensitate subclinică – simptome psihocomportamentale, consecință a distresului temporar sau persistent, care nu satisfac criteriile pentru tulburările clinice descrise în manualele statistice de diagnostic al tulburărilor mentale.

Psihodiagnostic și evaluare clinică – activitate de cunoaștere și evaluare a factorilor psihologici cu relevanță pentru sănătate și boală.

Psiholog cu drept de liberă practică – psiholog atestat de Colegiul Psihologilor din România, în condițiile Legii 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă

practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, cu modificările ulterioare.

Psihoprofesiogramă – diagramă a caracteristicilor psihologice necesare candidatului într-o anumită profesie sau specializare.

Psihoterapie – intervenție psihologică în patologie și în optimizarea subiecților umani sănătoși (ex. profilaxia bolilor, optimizarea performanțelor individuale etc.).

Reziliență – proces de adaptare psihologică pozitivă în fața unui factor stresor semnificativ.

Somatic – care aparține sau care se referă la corpul organismelor vii.

Stare de sănătate – stare de bine fizic, psihic și social.

Stres operațional – reacții psihocomportamentale dezadaptative apărute ca urmare a expunerii personalului militar, pe timpul misiunilor în teatrele de operații, la stresori multipli cum ar fi: vătămare corporală sau rănire gravă, uciderea combatanților, asistare la moartea colegilor sau a altor persoane, condiții geografice extreme, izolare socială, comunicare limitată pe anumite perioade, separare prelungită de familie, precaritate a calității vieții.

Terapie suportivă – intervenție psihologică prin care se oferă individului sprijin emoțional și empatie, în scopul redobândirii capacității de relaționare socială, a unui sentiment de participare la viața colectivă și înțelegere a situației pe care o traversează, pentru a-și mobiliza resursele adaptative într-o atmosferă de acceptare și securitate.

Tulburare (sindrom) – totalitate a semnelor și simptomelor care caracterizează o afecțiune.

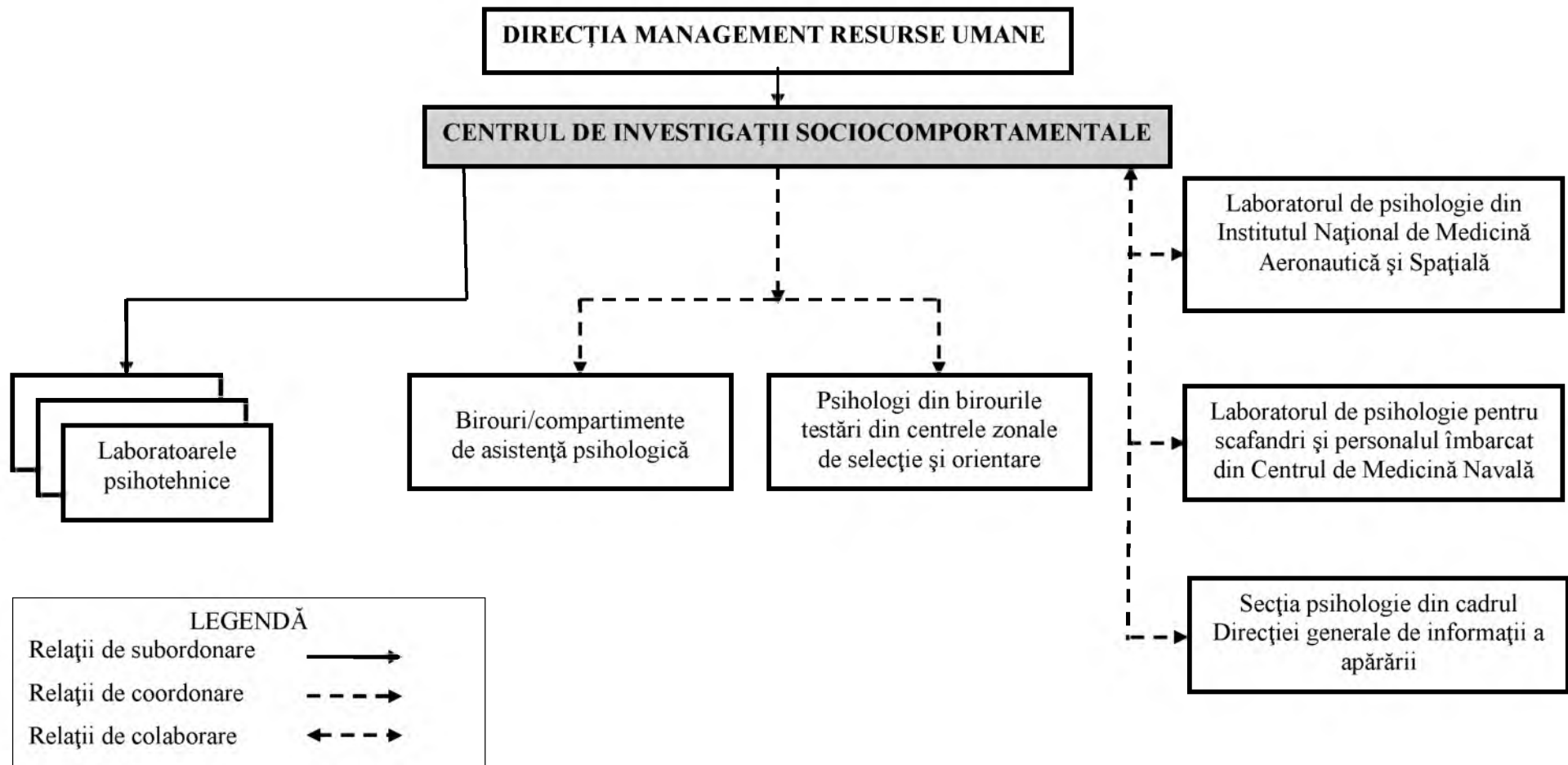
Tulburări relaționate cu stresul și evenimentele traumatice – tulburări psihice, conform clasificării Manualului de diagnostic și statistică a tulburărilor mentale DSM-V, care includ: tulburarea de stres acut, tulburarea de stres posttraumatic și tulburarea de adaptare.

Tulburare de stres acut – afecțiune psihocomportamentală declanșată de un eveniment traumatic care nu îndeplinește criteriile de durată, intensitate și de afectare în funcționarea socială necesare pentru diagnosticul tulburării de stres posttraumatic.

Tulburare de stres posttraumatic – afecțiune psihocomportamentală declanșată de un eveniment traumatic, care perturbă activitatea zilnică și durează mai mult de o lună, caracterizată prin 3 mari categorii de probleme: retrăirea persistentă a evenimentului traumatic prin vis, imaginație sau gânduri obsesive; evitarea situațiilor asociate cu trauma; simptome persistente de activare exagerată a sistemului nervos cum ar fi hipervigilența, iritabilitatea, izbucnirile de furie etc.

Tulburare de adaptare – afecțiune psihocomportamentală declanșată de evenimente stresante unice sau recurente, caracterizată prin manifestări asemănătoare cu stresul posttraumatic și acut dar mai reduse ca intensitate și ca durată (între 3 și 6 luni de la evenimentul stresant).

DIAGRAMA DE RELAȚII A CENTRULUI DE INVESTIGAȚII SOCIOCOMPORTAMENTALE

**ASIGURAREA TEHNICO-MATERIALĂ MINIMALĂ
A CABINETULUI PSIHOLOGIC**

A. Mobilier specific:

- a) birou;
- b) fotolii;
- c) scaun ergonomic;
- d) fișete/dulapuri;
- e) bibliorafturi;
- f) flipchart.

B. Instrumente de evaluare psihologică tip creion-hârtie și/sau în variantă electronică

C. Mijloace audio-video:

- a) aparatură audio;
- b) reportofon;
- c) aparatură video;
- d) medii de stocare a informației.

D. Tehnică de calcul :

- a) computer;
- b) imprimantă/copiator;
- c) software SPSS (Statistical Package for Social Sciences).